

**AMB MOTIU DE LA PUBLICACIÓ DE
L'OBRA POÈTICA COMPLETA
DE MARIÀ VILLANGÓMEZ LLOBET, 2013**

Marià Serra Planells

President de l'IEE

ABSTRACT: Homage to Villangómez to commemorate his 100th anniversary in view of the publication of his Complete Works (Poetry).

KEY WORDS: poetry, prose, theatre and articles, IEE activist, compromise with Catalan culture.

RESUM: Es ret un homenatge a Villangómez en ocasió de la publicació de les Obres completes (Poesia).

PARAULES CLAU: creador: poesia, prosa, teatre i articles, ànima de l'IEE, compromís amb la cultura catalana.

Enguany celebrem el centenari del naixement de Marià Villangómez Llobet, insigne poeta i escriptor, treballador infatigable en pro de la nostra llengua i la nostra cultura, la llengua i la cultura catalanes.

Villangómez, des de la seua humilitat, va ser un creador incansable: poesia, prosa, teatre, articles plens d'erudició..., fan palès el valor de la seua tasca en el terreny literari, però també en el cívic, com a ciutadà compromès amb la seua societat i amb la seua terra.

Durant la seua llarga vida, fou ànima de l'Institut d'Estudis Eivissencs, especialment en l'última etapa, des dels anys 70 del segle passat. Sempre col·laborà de manera callada amb aquesta institució: amb consells, amb ajuda econòmica, amb el seu alè i guiatge... Al llarg dels seus darrers trenta anys de vida, a més de depurar la poesia pròpia i de fer nombroses versions poètiques i magnífiques traduccions al català dels poetes preferits, dedicà bona part dels esforços a la divulgació de les normes de l'Institut, unes normes que enguany compleixen, també com ell, cent anys. Ho féu en nombrosos articles, i també en una gramàtica, de la qual se'n feren dues edicions; una gramàtica respectuosa, alhora, amb les normes de la Secció Filològica i amb les característiques del català d'Eivissa i Formentera. Villangómez fou, a més, durant uns quants anys, membre corresponent, per Eivissa i Formentera, de la Secció Filològica d'aquest Institut. Un motiu més per alegrar-nos que avui el recordem, precisament aquí.

Villangómez ha estat considerat, moltes vegades, el poeta d'Eivissa. I ho és, certament. Però la seua obra poètica, les virtuts de la qual altres glosaran / han glosat, no és tan coneguda com es mereix. Ni a les Pitiüses, ni, dissortadament, a la resta del domini lingüístic. L'any passat, quan albiràvem la celebració del centenari del poeta, anaven sorgint un seguit de propostes ambiciososes per adreçar al poble d'Eivissa i Formentera, a fi de recordar amb la major dignitat possible la vida i l'obra de qui ens va deixar un extraordinari llegat de bellesa, sentiment i compromís amb la paraula d'un poble: Marià Villangómez. Havíem de tenir la capacitat de proposar-nos i proposar actuacions engrescadores i estimulants en unes illes que cada dia que passa són menys nostres, actuacions que connectassin amb el missatge exemplificador del poeta, sempre tan lluny de buidors, prèdiques inútils, remors innecessàries i paraules sense compromís. Entre les idees que brollaven, n'hi havia una que mereixia prioritat de manera unànime: la necessària publicació de tota l'obra poètica de M. Villangómez, el nostre poeta nacional, al qual donam dimensió universal, i que ja estava exhaurida des de feia temps. Havíem de ser capaços de posar a l'abast de tothom la paraula de Villangómez feta vers. La diversificació d'esforços i recursos no ens podia allunyar d'aquest compromís contret.

Eren necessàries complicitats –editorials, familiars, institucionals, lingüístiques o econòmiques. I la primera complicitat la trobàrem en l'equip de correcció del mateix Institut d'Estudis Eivissencs, precisament format per antics companys de tasques de correcció de Marià Villangómez, a qui no era necessari cap estímul afegit per posar-se a fer feina. El nostre reconeixement, doncs, a Josep Marí, Felip Cirer, Fina Matutes, Joan Cardona i Toni Ferrer Abárzuza; sense ells, difícilment hi hauria hagut aquesta edició.

L'edició d'un llibre sempre és complexa i necessita, com he dit, un joc de complicitats. En aquest cas, els familiars del poeta, l'Editorial Viena, l'equip de correcció de la nostra entitat, els Consells d'Eivissa i de Formentera, el Govern balear, els ajuntaments d'Eivissa, Santa Eulària des Riu, Sant Antoni de Portmany, Sant Josep de sa Talaia i Sant Joan de Labritja, i el fotògraf Josep Maria Subirà han col·laborat de manera solidària i generosa per presentar avui el que consideràvem un objectiu prioritari

en la celebració d'aquest centenari: la publicació de l'obra poètica completa de Marià Villangómez.

Una preocupació constant dels coeditors ha estat adequar la qualitat tècnica de l'edició a la dimensió de l'autor i la seua obra. Creim que ho hem aconseguit, i llibre i autor s'adiuen. Aquesta coedició d'Editorial Viena i l'IEE ha estat finançada per les institucions ja esmentades, i se'n fa un tiratge de 1.500 exemplars. El volum, dens i curosament editat, té 640 pàgines, i s'insereix en la col·lecció poètica *El Far* de Viena, dedicada a les grans figures de les lletres catalanes, amb el número 2 de la col·lecció. Té unes característiques tècniques i una impressió encomiables, i una fita clara per assolir: fer-se present a les llars d'Eivissa i Formentera, a Mallorca, a Menorca, a totes les llibreries de les terres de parla catalana, al món universitari, als centres d'ensenyament, en revistes i crítica especialitzada, als mitjans de comunicació...

Fins aquí m'he cenyit a comentar la gènesi i el naixement del llibre. Correspondria ara recordar una mica l'autor. Marià Villangómez va ser mestre. En el seu temps va viure una època de foscors culturals i polítics, quan la llengua pròpia era bandejada de l'escola i del món cultural i polític, durament reprimida. Amb tot, va veure com la lenta evolució del temps i la història, així com molts d'esforços personals i col·lectius, permetien una modesta recuperació cultural i lingüística. Ell, que havia fet de la llengua catalana el seu vehicle d'expressió literària, va contemplar amb expectació i esperança aquell renaixement que arribà al món institucional, cultural i educatiu. En aquests moments, de celebracions i records, certes boires enteranyinen l'ambient i sembla que de bell nou ens volen fer recular a temps que ja crèiem oblidats. Són paradoxes que, a vegades, ens porta una història repetida, injusta i poc agraïda.

Ara, moment de celebracions, no ens fixem tan sols en l'obra que presentam, posem davant nostre tota la producció literària, repassem obres de teatre, prosa, obres gramaticals, articles, pròlegs, traduccions, escrits diversos, converses i records. Què ens diu Marià Villangómez, quin missatge hi trobam? Sempre, per sobre d'oportunitats fugisseres i moments puntuals, ens diu que estimem la llengua, perquè «la llengua és la pàtria». I aquesta llengua, a més, és l'ànima d'un poble, del nostre poble.

Ens trobam immersos en paisatges socials, econòmics i, àdhuc, culturals molt complicats. No és moment, ni ara ni mai, d'afegir entrebancs i preocupacions a la ciutadania. La llengua catalana no ha de ser empesa cap al no-res, sinó que s'ha de situar, com va fer Villangómez, en el lloc que li pertoca. Visquem amb ell renovades esperances de futur. El poeta ens va guiar sense donar lliçons. Silencis estimulants, senzillesa sense afectacions, actituds sensates i austeres, rigor i estima profunda cap a tot allò que ens és propi, varen ser els seus exemples. Precisament les lliçons dels grans mestres són aquelles que deriven més de l'exemple que de la mateixa lliçó.

Que cap boira no enterboleixi el record de Marià Villangómez, eivissenc universal, que tant va estimar eivissencs i formenterers, la llengua que parlen i la terra que habiten. Que el record sigui agraït, profund i sincer.